

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Igaunijas darba tirgus būtiski izmainījās deviņdesmitajos gados, kad Igaunija atguva neatkarību un mainījās gan politiskā, gan ekonomiskā iekārta.

44% jeb 596 tūkst. no Igaunijas iedzīvotāju kopskaita ir ekonomiski aktīvie iedzīvotāji. Lielākā daļa no tiem nodarbināti apkalpojošā sfērā (65%), rūpniecībā (19%), celtniecībā (10%) un lauksaimniecībā (4%).

2009. gada vidējais bezdarba līmenis sasniedza 13,8%, savukārt 2010. gada 3. ceturksnī šis rādītājs bija 15,5%. Bezdarba līmenis dažādos Igaunijas reģionos ir atšķirīgs – viszemākais tas ir Sāremas (10,4%) un Pērnavas apriņķī (10,6%), savukārt augstākais Jegevas (20,1%), Austrumviru (18,1%) un Valgas apriņķī (17,8%).

Avots: Igaunijas Centrālā statistikas pārvalde - www.stat.ee

Darba likumdošana

Svarīgākie normatīvie akti, kuri regulē darba tiesiskās attiecībā Igaunijā, ir Igaunijas konstitūcija, Līgums ar Starptautisko darbaspēka organizāciju, Vienošanās par nodarbinātību, Lēmums par brīvdienām, Līgums par atalgojumu, darba un no darba brīvā laika līgums, kolektīvās vienošanās līgums, kā arī citi Igaunijas valdības un ministriju izdoti normatīvie akti.

Darba līgumā iekļaujami šādi nosacījumi:

- Darba sarežģītības līmenis, kvalifikācijas prasības, oficiālais vai profesionālais amata nosaukums;
- Darba vieta, darba ilgums un atalgojums;
- Darba līguma derīguma termiņš un darbā iestāšanās laiks. Mutisks darba līgums ir iespējams tikai tad, ja darbinieks tiek pieņemts darbā uz nepilnām divām nedēļām.

Darba līgums zaudē spēku, ja līgumslēdzēja puses vienojas šādi:

- Darba līguma termiņa beigas;
- Atbilstoši darba ņēmēja iniciatīvai;
- Atbilstoši darba devēja iniciatīvai;
- Atbilstoši trešās puses prasībai un no iesaistīto pušu neatkarīgiem apstākļiem.

Darba laiks un brīvdienas

Darba nedēļas garums - 5 dienas

Darba dienas ilgums - 8 stundas

Kopējais atvaļinājums - 28 dienas

Pensijas vecums (gan sievietēm, gan vīriešiem) - 63 gadi

Maternitātes prombūtne – kopumā ilgst 140 kalendārās dienas pirms un pēc bērna piedzimšanas. Pēc tam 15 mēnešus māte saņem no valsts pabalstu 100% apmērā no pēdējā gada vidējās darba algas. Tiesības atrasties bērnu kopšanas atvaļinājumā ir līdz laikam, kamēr bērns sasniedz 3 gadu vecumu.

Slimība – slimības gadījumā darba ņēmējs var izmantot līdz 182 kalendārajām dienām no apmaksāta atvaļinājuma (maksimāli 250 dienas gadā). Valsts pabalsts šajā laikā tiek izmaksāts 60% vai 80% apmērā (atkarīgs no tā, vai darbiniekam tiek piemērota slimnīcas aprūpe) no pēdējā gada vidējās darba algas.

Sociālais nodoklis – sociālo nodokli apmaksā darba devējs, kas savu uzņēmējdarbību veic Igaunijā, 33% apmērā no kopējās darba devēja samaksas darba ņēmējam.

Bezdarbnieka pabalsts – nestrādājošai personai ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu 1 000 EEK (~64 EUR) apmērā sešus mēnešus, ja persona ir reģistrējusies nodarbinātības aģentūrā.

Darba alga – vidējā alga 2009. gadā bija 780 EUR. Minimālā darba samaksa Igaunijā ir 278 EUR mēnesī. Finanšu starpniecībā ir visaugstākās bruto algas, savukārt tūrisma nozarē - viszemākās.

Eiropas Savienības pilsoņi var dzīvot un strādāt Igaunijā trīs mēnešus pēc kārtas bez pastāvīgas dzīves vietas un darba atļaujas. Ja Igaunijā ir plānots uzturēties ilgāku laiku, jānokārto darba atļauja un pastāvīga dzīves vieta.

Avots: Igaunijas investīciju portāls - www.investinestonia.com

Uzņēmējdarbības formas

Ārvalstu investoriem ir tādās pašas tiesības un jāpilda tādās pašas saistības kā vietējiem uzņēmējiem. Ārvalstu investorus aizsargā Igaunijas Republikas likumi un starptautiskās vienošanās. Saskaņā ar komerclikumu, komercreģistrā var reģistrēt uzņēmumus, kuriem ir šādas uzņēmējdarbības formas:

Par pašnodarbināto personu var kļūt fiziska persona, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību. Komercreģistrā par pašnodarbināto personu var reģistrēties pēc tam, kad persona ir reģistrējusies nodokļu departamentā kā nodokļu maksātājs.

Vispārēja līgumsabiedrība („täisühing“) – komercuzņēmums, kurā divi vai vairāk partneri darbojas zem viena kopīga uzņēmuma nosaukuma un ir pakļauti partnerattiecību saistībām ar visiem saviem līdzekļiem. Šādā formā nepastāv prasības par minimālo kapitāla ieguldījumu, to nosaka partnerattiecību noslēgtais līgums. Katrs partneris saņem peļņas daļu atbilstoši ieguldījumam. Šādas partnerattiecības tiek pārtrauktas atbilstoši partneru lēmumam, tiesas spriedumam, vai beidzoties sadarbības līguma termiņam.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību („osaühing“) ir uzņēmējdarbības veids, kur pamatkapitāls tiek sadalīts akcijās. Akcionārs personīgi nav atbildīgs par kompānijas saistībām. Pamatkapitālam jābūt ne mazākam par 40 000 EEK (aptuveni 2556 EUR). Akcionārs savas akcijas brīvi var nodot citam akcionāram. Ja uzņēmuma kapitāls ir lielāks par 400 000 EEK (25560 EUR), tad kompānijai ir nepieciešams revidents. Revidents ir obligāti nepieciešams, ja kompānijas apgrozījums pārsniedz sākotnējo vērtību, nodarbināto skaitu vai īpašuma vērtību.

Akciju sabiedrībā akcionārs nav personīgi atbildīgs par akcijas sabiedrības saistībām. Dalītam kapitālam jābūt kā minimums 400 000 EEK (aptuveni 25 560 EUR) apmērā. Akcijas ir jāreģistrē. Tām jābūt deklarētām Igaunijas Centrālajā vērtspapīru reģistrā. Akciju daudzums vienā uzņēmumā vienam akcionāram netiek ierobežots un akcijas var brīvi nodot trešajai personai. Apmaksāts revidents ir obligāta prasība.

Vispopulārākā uzņēmējdarbības forma, kuru izvēlas ārzemnieki Igaunijā, ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Ieteicams sākotnēji apsvērt, vai pirkt pārreģistrētu kompāniju vai reģistrēt jaunu. Pārreģistrēt kompāniju var daudz ātrāk nekā dibināt jaunu.

Avots: *Igaunijas investīciju portāls - www.investinestonia.com*

Nodokļu sistēma

Igaunijas nodokļu likums tika pieņemts 1994. gadā, tajā grozījumi veikti salīdzinoši maz. Igaunijas nodokļu sistēmu vērtē kā vienu no liberālākajām pasaulē. Turklāt jaunais ienākumu nodokļa likums paredz, ka kompānijas nesadalītā peļņa netiek aplikta ar ienākumu nodokli.

Galvenie nodokļu veidi:

Igaunijā ir šādi nodokļu veidi:

- ✓ Uzņēmuma ienākuma nodoklis - 21%;
- ✓ Iedzīvotāju ienākuma nodoklis - 21%;
- ✓ Pievienotās vērtības nodoklis - 20%. Samazinātā PVN likme 9% un 0%. Eksportam no Igaunijas PVN netiek piemērots;
- ✓ Sociālais nodoklis (sociālais nodrošinājums - valsts pensijas un veselības apdrošināšana) - 33 %;
- ✓ Akcīzes nodoklis (tabakas izstrādājumiem, alkoholiskajiem dzērieniem, motorizētiem transportlīdzekļiem);
- ✓ Azartspēļu nodoklis;
- ✓ Zemes nodoklis.

Igaunijā ar nodokļiem netiek aplikti dāvinājumi, mantojumi, nekustamie īpašumi. Pašvaldībām ir tiesības uzlikt vietējos nodokļus, tomēr tikai dažas municipalitātes šīs tiesības izmantojuši; pārsvarā iekasē tirdzniecības nodokli, laivu, reklāmas un sludinājuma nodokli, nodokli par ceļu un ielu slēgšanu, nodokli par mājdzīvnieku turēšanu.

Ienākuma nodoklis – ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa veido lielāko daļu no Igaunijas kopējiem nodokļu ieņēmumiem. Šis nodoklis tiek piemērots Igaunijas rezidentiem un tiem, kas Igaunijā uzturas ilgāk par 183 dienām kalendārajā gadā.

Sociālais nodoklis saistošs Igaunijā reģistrētiem darba devējiem, ieskaitot ārvalstu ilglaicīgiem darba devējiem. Sociālo nodokli veido 33% no visiem darba ņēmēja maksājumiem, izņemot tos gadījumus, kad likums neparedz maksājumu aplikšanu ar nodokli. Pašnodarbinātās personas šos maksājums veic pašī. Sociālā nodokļa likme ir 33 %, no kuriem - 20 % ieskaita sociālajā nodrošinājumā, 13% veselības apdrošināšanā.

Ar zemes nodokli tiek aplikta visa zemes platība. Zemes nodokļa gada likme svārstās no 0,1% - 2,5%, atkarībā no zemes kadastra vērtības.

Igaunijā reģistrētiem uzņēmumiem ir nepieciešams deklarēt savus ienākumus sešu mēnešu laikā pēc kalendārā gada beigām.

Avots: *Igaunijas investīciju portāls - www.investinestonia.com; Igaunijas Finanšu ministrija – www.fin.ee*